

- Isabel Cristina Pardo, Kolonbiako preso politikoekin lanean -

«Armadak argi du nola jokatu gerrillari bat ikustean: erail eta desagerrarazi»

Kolonbiak ia 50 urte daramatza gatazka armatu bizian, eta urte hauetan guztietan zifra kezkarriak utzi ditu: lau milioi barne desplazatu, 550.000 errefuxiatu, 90.000 hildako eta 7.000 preso politiko. Comité de Solidaridad con los Presos Políticos (Preso Politikoekin Elkartasun Batzordea) taldeko Tolima eskualdeko koordinatzailea da Isabel Cristina Pardo.

Testua eta argazkiak:

Irantzu Pastor

Noiz sortu zen Kolonbiako preso politikoei elkartasuna adierazteko batzordea?

Errebolta akusaziopean atxilotu eta espetxeratuak izan direnei laguntza juridikoa eta elkartasuna ematea da elkartaren helburua. Horrez gain, presoek senideak laguntzen ditugu prozesuan eta presoak bizi duten egoeraren salaketa publikoa ere egiten dugu.

1970ean sortu zen batzordea. Kolonbian urte zailak bizi genituen, Turbay Ayala-ren Gobernu eskuindarrak gerra zikina hasi baitzuen bere ideologia partekatzen ez zuten guztien aurka. Mugimendu sozial handia zegoen eta gobernutik errepresio ikaragarria jasaten genuen; desagertpenak eta erailketak ematen ziren egunero, eta jende asko atxilotu zuten. Testuinguru horretan, Kolonbiako hainbat abokatu, intelektual eta politikari elkartu ziren Estatu-krimenetako biktimei elkartasuna eta laguntza emateko asmoz. Adibidez, Gabriel García Márquez idazleak Nobel saria irabazi zuen eta irabazitako diru guztia batzorde sortu berriari eman zion, abokatuak preso politikoekin lan egiten hasi zitezten.

Eta zein zeregin du zehazki?

Errebolta akusaziopean atxilotu eta espetxeratuak izan direnei laguntza juridikoa eta elkartasuna ematea da helburua. Horrez gain, presoek senideak laguntzen ditugu prozesuan eta presoak bizi duten egoeraren salaketa publikoa ere egiten dugu. Atxilotu gehienak ikasteko aukerarik izan ez duten nekazariak dira, beraz eurekin orientazio lana garrantzitsua da, preso bezala dituzten eskubideak ezagutu ditzaten. Azken urteetan, dena den,

“FARC-EP-k dio ez dutela inongo aukerarik Kolonbiako bizitza publiko eta politikoan parte hartzeko eta euren Estatu proiektua aurkeztu ahal izateko. Hori horrela, zaila dirudi bake prozesuetan sinestea”

Uriberen Gobernupean geroz eta zailagoa egiten zaigu lanean jarraitzea.

Orduan zuentzat, errebolta akusaziopean espetxeratuak izan diren guztiak dira preso politiko? Bai, gure herrian errebolta akusazioa Estatua-ren politikaren aurka lan egiten eta borroka-tzen duen orori ezartzen zaio. Horietako asko nekazariak dira, beraien eskualdetan eskubide politiko eta sozialen errespetuagatik borroka-tzen dute, erresistentzia baketsuaren bidez. Gerrillariak berriz, preso politikoek %50a dira, 3.500 gutxi gorabehera. Jakina denez, Kolonbia etengabeko gatazkan bizi da eta gerrillari asko atxilotzen dituzte, baina arma-dak argi du nola jokatu gerrillari bat ikustean eta normalena da berau erail eta desagerra-raztea. Preso politikoak dira baita ere sindika-tuetako kideak, baina hauek errazago lortzen dute abokatuen laguntza, sindikatuen bidez.

Desberdindu egiten al du Estatu kolonbiarrak preso politiko eta sozialen artean?

Ofizialki ez, preso politikoak terroristatzat eta kriminaltzat hartzen dira, ez zaie estatus politikoa inolaz ere onartzen, baina egunero-koan desberdintzen dituzte: besteek jasaten ez dituzten zigorrak ezartzen zaizkie etenga-be. Preso politiko gehienak beraien ideologia-rengatik izan dira espetxeratuak eta pentsa-mendua aldaraztea dute helburu, baina argi dago hori indarrez ez dutela lortuko. Preso politikoek eskatzen dute estatus politikoa aitortzea eta espetxeetan preso bezala dituz-ten eskubideak errespetatzea eta bermatzea.

Atxiloketaren unetik, zein dira preso politikoak jasaten dituzten eskubide urraketak?

Kolonbian, atxiloketen %80a Armada Nazio-nalak burutzen ditu, baina ez dute horretara-ko eskubiderik eta gainera inolako agindu judizialik gabe egiten dituzte. Ez dizkizute

eskubideak irakurtzen, torturak paira-tzen ditugu, inkomunikazioa... Mota guztietako indarkeria. Hori, baldin eta atxilotzen bazaituzte, goitik duten agin-dua baita gerrillaria ikusiz gero zuzenean erailtzea. Noski, ilegala da, baina horrela da kasu gehienetan. Kartzeletan berriz, tortura psikologikoa ohikoa da: irainak, bisitak murriztea edo sakabanaketa. Kolonbiako espetxe urrunenetara eramaten dituzte fami-liaren bisitarik ez jasotzeko, senideek ez bai-tute dirurik izaten bidaiatzeko.

Eta espetxe barruan antolatzeko aukera al dute preso horiek?

Hasieran ikaragarria zen antolakuntza espe-txeetan; patioetan elkartzen ziren eta protes-tak antolatzen zituzten euren eskubideak aldarrikatzeko. Gerrillariak giza-eskubideei buruzko mahai-inguruak antolatzen zituzten, preso politiko eta sozialek hartzen zuten parte eta funtzionarioei euren kexak helaraz-ten zizkieten. Álvaro Uriberekin ordea, murrizketa erabatekoa izan da, inoiz baino okerrago dago presoek egoera. Lider izanda-ko edo perfil hori duten presoak isolatuta daude 24 orduz, eta bestelako estrategiak asmatu dituzte inolako antolakuntzarik eman ez dadin.

Nola bizi dute hori guztia presoek senideek?

Gogorra da, preso politikoek %80ak ez du inoiz bisitarik jasotzen. Alde batetik, preso-ak horrela aukeratzeko duelako, urrundu egi-ten dira senideak babesteko, hauek ere mehatxuak eta jazarpenak jasan ez ditzaten. Laguntza psikologikoa eta elkartasuna eskaintzen diegu guk. Horrez gain, bestela-ko proiektuak ere baditugu. Nire eskualdean esaterako, memoria ariketak deiturikoak egi-ten ditugu estrajudizialki eraildako herritar eta gerrillarien senideekin. Fiskaltzetara laguntzen ditugu hobi komunak irekitzeko eskatzera —eraildako gerrillarien gorpuak ez dizkiete senideei ematen, hobi komunetan botatzen dituzte— eta ondoan gaituzte gor-pua identifikatzeko edo jasotzeko orduan.

Senideentzat oso garrantzitsua da ehorzketa eta agur duina egitea.

Presoen iritziz, zein urrats eman beharko lirateke Kolonbian bake prozesuak aurrera egiteko? Garbi dute preso eta bahituen arteko trukea ez dela nahikoa gatazkarekin bukatzeko. Gobernu politikan aldaketa sakona eman behar dela uste dute, herriari oinarritzko beharrak bermatuko dizkion aldaketa, guda egoeragatik orain ematen ez diren zerbitzuak: hezkuntza, osasuna, giza-eskubideen errespetua... Argi diote gure herrian beti egongo dela gatazka sistema aldatzen ez den bitartean, Estatu sozialistan sinesten dute, oso zaila da, baina fedea dute noizbait denek eskubide berdinak izango dituguna.

Bake prozesu saiakerak eman dira Kolonbian, baina huts egin dute beti. Orain badirudi arazoa Gobernuaren eta FARC-EPren artean dagoela... Azken horiek, mendian gordeta, adierazi dute geroz eta urrutiago daudela herriarengandik, baina gaur egun ez dutela inongo aukerarik Kolonbiako bizitza publiko eta politikoan parte hartzeko eta euren Estatu proiektua aurkeztu ahal izateko. Hori horrela, zaila dirudi bake prozesuetan sinestea.

Orain gutxi Errepublikaren Kongresurako hauteskundeak izan dira Kolonbian eta eskuindarrek irabazi dute berriz. Nola eragingo du?

Ikaragarria izan da, ez dira eskuindarrak, ultraeskuindarrak baizik! Lotsagarria da paramilitarismoarekin zerikusia izateagatik epaituak izan diren politikari guztiak berriro ere kongresuan eserita ikustea. Emaitzek zein ondorio ekarriko dituzten? Eraiketa gehiago, exekuzio estrajudizial gehiago, mehatxuak, errepresioa, jazarpena, militarizazioa, atxilotetak... Nik beti erran izan dut nire herrian gauzak horrela jarraituz gero,

erail egingo nautela edo preso sartu. Baina bizirik utzi nazaten espero dut, preso politiko gisa borrokan segitu ahalko nuke, baina hila zoritxarrez ez.

Nola amesten duzu zure herria?

Aktibista eta ezkertiar bezala argia da bidea: sozialismoa. Gobernu berri bat sortzeko beharra dago, herriarekin eta herriarentzat proiektu politikoak burutuko dituen. Giza-eskubide guztiak bermatzea, egia aitortzea, justizia, egiazko berdintasuna... beharrezkoak dira. Triste da, gaur egun bost familia aberatsen esku dago Kolonbia, herriak pobrezian eta gerran bizirautean duen bitartean.

Mehatxuen gainetik, borrokan jarraitzea hautatu duzu zuk.

Beti sinetsi izan dut noizbait gauzek aldatu egin beharko dutela Kolonbian, eta giza-eskubideen defendatzaile naizen aldetik, alda-

keta horretarako gogor lan egingen saiatu naiz betidanik, ez naiz inoiz geldirik geratuko gauzak berdin jarraitzen duten bitartean. Une zaila da hau, baina ezkertiarra eta iraultzailea naiz, eta beraz ameslaria. Aldaketaren aldeko apustua egiten dut, borrokaren bidez. Nik ez nuen hona etorri nahi [Espainian dago, duela hilabete batzuetatik], ez nuen nire herria utzi nahi eta lehen egunak gogorrak izan ziren. Baina egoera oso zaila da han, mehatxuak eta jarraipenak etengabeak dira, dagoeneko batzordeko hamabi lagun erail dituzte. "Pobrea naiz Jainkoak ala nahi duelako" diskurtsoa baztertu egin dut, bizitzan konturatu naiz borroka dela gauzak aldatzeko bide bakarra, konbentzitutak gaudenok beti lagunduko dugu egoera eraldatzen. Aldaketa horretan sinestea da nire lana, eta besteei sinestaraztea, hori baita aldaketarako lehen urratsa. n

“Lotsagarria da

paramilitarismoarekin zerikusia

izateagatik epaituak izan diren

politikari guztiak berriro ere

kongresuan eserita ikustea”

DONOSTIA

Uztailaren 2tik 18ra, Gipuzkoa plazan

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

Bizi

irakurriz!